

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Str. D. Cantemir No. 36.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile: . . . . . 200 Lei
Particulari: . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 3084/1934.

Salariile restante din 1932.

Intrucât restanțele de salar din lunile Februarie—Aprilie 1932 se vor lichida prin bonuri de impozit și prin compenzare, s'au trimis fiecărui oficiu parohial tipăriturile necesare pentru cereri, cari de astă dată vor fi individuale.

Fiecare frate preot va cere percepției la care aparține să completească exact formularul care servește spre acest scop, arătând impozitele restante până la 1 April 1934.

Acei frați preoți, cari au impozite restante, vor compleni formularul de cerere pentru compenzare, iar cei ce nu au impozite restante îl vor complini pe cel pentru bonuri.

Formularele de cerere, împreună cu certificatele de competențe și impozite restante, se vor prezenta la Administrația Financiară a județului respectiv în dublu exemplar, din cari unul va fi timbrat cu timbru fiscal de 8 Lei și 1 Leu timbru de aviație, iar celalalt netimbrat.

Pentru crușarea speselor de deplasare în capitala județului, frații preoți din județul Bihor vor putea trimite cererile la Oficiul Administrativ al Fondurilor diecezane, cei din județul Sălaj la oficiul protopopesic în Zălau, iar cei din jud. Sătmăr îl vor prezenta individual ori prin vre'un oficiu parohial mai apropiat de capitala județului.

Deoarece compenzațiunea și bonurile se vor lichida prin Administrațiile financiare respective individual la adresa fiecăruia, frații preoți sunt avertizați să scrie numele și adresa foarte legibil.

Este în interesul fiecărui frate preot să înainteze aceste cereri cu cea mai mare urgență.

Pentru a putea controla executarea acestui ordin oficiile protopopești vor raporta în termen de 21 zile despre executare lui.

Oradea, 26 Septembrie 1934.

No. 3043/1934.

Arătare despre liturghiile fondationale.

Pentruca liturghiile fondationale să fie mai bine ținute în evidență și pentruca celebrarea lor să se poată mai ușor controla, — lăsăm, ca de acum înainte toate oficiile parohiale în fiecare an deodată cu celelalte arătări prescrise în P. 1. — 3. ale Ș-lui 3 din Decretul III. al Sinodului diecezan din 1926, însă cu adresă separată, să înainteze un tablou al liturghiilor fondationale dela biserica parohială și cele filiale. Tabloul va cuprinde următoarele date: No. crt; Numele fondatorului; No. aprobării; Capitalul fondationale; locul unde se administrează; câte liturghii sunt a se celebra anual conform literilor fondationale? La câte liturghii s'au contras și sub ce No.? Data când s'au celebrat în anul trecut. — Parohiile cari n'au fondationi liturgice, vor face tot în fiecare an raport în acest senz.

Oficiile protopopești tablourile și rapoartele de mai sus, adunate din toate parohiile protopopiatului până cel mult la 1 Martie a fiecăruia an le vor înainta la Ordinariat.

Imprintate pentru *Tabloul* cerut mai sus se vor găsi la Soc. Sf. Ioan Gură de Aur.

Oradea, Șed. Cons. din 22 Septembrie 1934.

No. 2943/1934.

Concurs la parohia Suplacul-de-Barcău.

Pentru complenirea parohiei Suplacul-de-Barcău (protopopiatul Mărghitei), care prin trecerea On. lui Ioan Bruchental la penzie, devine vacantă, publicăm concurs cu termenul de 10 Octombrie crt.

Oradea, 15 Septembrie 1934.

Congresul Agrului diecezan.

În zilele de 8 și 9 Septembrie Zălaul a fost locul unor serbări înălțătoare ale diecezei noastre. În ziua de 8 s'a ținut aici congresul eparhial al AGRU-lui, iar în ziua următoare s'a făcut sfințirea monumentalei biserici, ridicată din daniile credincioșilor, a instituțiilor noastre economice și a tuturor oamenilor de bine.

I. Ziua congresului

În dimineața zilei de 8 Septembrie, cu cerul prevestitor de vreme urâtă, lumea credincioșilor grăbește către piața orașului, unde, în fața cazarmei »General Drăgălina«, a fost ridicată o tribună, destinată serviciului divin. — I. P. S. S. *Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu*, asistat de canonicul *Augustin Maghiar*; *Augustin Gera*, vicarul Sătmăruului; *Petru Cupcea*, vicarul Șimleului; *Grațian Flonta*, arhidiaconon; *Aurel Ghilea*, protopopul Zălaului; *Gheorghe Maior*, protopopul Orăzii; *Vasile Barbul*, protopopon și preoții *Laurențiu Avram*, *Nico'ae Bretan* și *Mihai Oșan*, celebrează sf. Liturgie. — Răspunsurile liturgice au fost date de către corul intelectualilor uniți din Zălaul. — În mulțimea de credincioși remarcăm prezența D-lui Dr. *Valer Pop*, președintele AGRU-lui; Dr. *Gurzău*, prefectul jud. Sălaj, Dr. *Gelu Egri* președintele AGRU-lui Oradea, Dr. *Pintea* președintele AGRU-lui Zălaul; *Prof. Ioan Buta* — Oradea, *Prof. Iacob Crișan* — Oradea etc. S'au împărțit o mulțime mare de credincioși.

Ședința festivă

După terminarea serviciului divin congresiștii se adună în sala festivă a palatului prefecturii, unde, la ora 12, I. P. S. S. *Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu* deschide congresul, reliefând activitatea bogată a comitetului eparhial, din acest an, constituind o cheazăsie a prosperității acestei asociații pentru viitor. Se trimit apoi telegrame de adânc devotament *Sanctității Sale Papa Pius XI*, *Majestății Sale Regelui Carol II*, și I. P. S. S. *Mitropolitului Dr. Vasile Suciu*. — D-l Dr. *Valer Pop*, președintele AGRU-lui, face apologia credinței creștine și necesitatea îmbrățișării ei de către toate păturile sociale. Reverendisimul Vicar al Șimleului, *Petru Cupcea*, vorbește despre importanța acțiunii mirenilor catolici și, în calitate de vicar, salută congresul. *Protopopul Roșca* salută congresul în numele bisericii române ortodoxe și își exprimă bucuria că vede și pe mireni noștri sprijinind răspândirea învățăturilor sublimale ale Mântuitorului Isus Hristos. *Preotul Peszeghi*, protonotar apostolic, parohul bisericii rom. cat. din Zălaul, insistă asupra scopului comun pe care-l au bisericile creștine, de a munci pentru răspândirea învățăturilor lui Isus Hristos. Salută congresul în numele bisericii române

catolice. Preotul reformat salută congresul în numele bisericii reformate. Mai vorbește: primarul Zălaului, în numele comunei, prefectul, în numele județului Sălaj, *D-l Mărgineanu*, revizor școlar, în numele corpului didactic primar din jud. Sălaj; *D-l dir. L. Ghergariu*, în numele »Astrei«; *D-na Rusu*, în numele »Reuniunii femeilor române unite« și stud. *Poreni*, în numele studențimei Sălăgene. Președintele AGRU-lui Zălaul, Dr. *Pintea* face un istoric al sforțărilor ce s'au depus la Zălaul pentru interesele bisericii noastre, până s'a ajuns la mărețul lăcaș de închinare din zilele noastre. Președintele AGRU-lui eparhial Oradea, Dr. *Gelu Egri* exprimă mulțumiri I. P. S. S. Domnului Episcop Dr. Valeriu Traian Frențiu pentru că a onorat cu prezidiul Său acest congres și pentru sprijinul larg ce acordă AGRU-lui la orice ocazie. Mulțumește apoi tuturor reprezentanților, cari, prin elogiile prezentate asociației AGRU-lui, ne întăresc în credința că drumul apucat duce la biruință. — După ședința festivă, participanții se întrunesc la o masă comună la restaurantul »Transilvania«.

Ședința de după masă

La orele 15 D-l Dr. *Gelu Egri*, președintele AGRU-lui Oradea, deschide ședința și se dă citire adreselor de binecuvântare trimise de I. P. S. S. *Mitropolitul Vasile Suciu* și *P. S. S. Dr. Alexandru Rusu*, episcopul Maramureșului și salutul AGRU-lui eparhial Lugoj și a Rev. canonic Dr. *Ioan Georgescu*. D-l prof. *Vasile Bolca*, secretarul AGRU-lui eparhial Oradea, face un raport detaliat asupra problemelor care au preocupat organizația în cursul anului de muncă 1933-34 și constată că organizația eparhială Oradea, în prezent, pășește către o cât mai serioasă adâncire a problemelor care interesează vieța credincioșilor noștri. Raportul îl publicăm în altă parte a foii noastre. Urmează apoi interesanta conferință a D-lui Prof. *Augustin Fritea*, despre: »Raportul între știință și credință în cadrul educației tineretului«. La orele 17 și 50 ședința se ridică.

Vecernia solemnă

La orele 18 începe vecernia. Biserica nouă, cu toate proporțiile ei grandioase, se vedește neîncăpătoare față de afluența mare de credincioși. Pontifică I. P. S. S. Domnul Episcop Dr. Valeriu Traian Frențiu. Răspunsurile sunt date de corul intelectualilor uniți din Zălaul și On. *Mihail Sălăgeanu*.

Ziua II. Sfințirea Bisericii

Duminecă, în ziua de 9 Septembrie, I. P. S. S. Episcop Dr. Valeriu Traian Frențiu, înconjurat de un săbor de 20 preoți, face sfințirea nouăi biserici. Răspunsurile liturgice sunt date de corul catedralei din

Oradea, de sub conducerea *Ros. Prof. Francisc Hubic*. Predică I. P. S. S. Domnul Episcop Dr. *Valeriu Traian Frențiu* despre datorințele credincioșilor față de Dumnezeu și față de biserică. Impune mulțimea de credincioși veniți din satele din jur și mulțimea de credincioși veniți la împărțășire, cea mai grăitoare dovadă despre vieța spirituală a credincioșilor noștri din aceste părți. După terminarea serviciului divin urmează *banchetul* de aproape 400 facâmuri, cu atmosfera de mulțumire pentru săvârșirea cu bine a operei mari și sfinte ce s'a încheiat aici. — La orele 17 urmează *Vecernie solemnă* în aceleași cadre de pompoasă sărbătoare. Predica a fost rostită de Revm.

Protopop *Aurel Ghilea*. Răspunsurile au fost date de *On. Mihail Sălăgeanu*. După masa de seară, la ora 21, începe concertul corului Catedralei Unite din Oradea, în sala teatrului comunal, care s'a dovedit neîncăpătoare pentru mulțimea publicului. Programul select și execuția aleasă constituie un nou moment de ascensiune pentru această instituție artistică a diecezei noastre. După concert a urmat *Balul* întregului Sălaj românesc. S'a petrecut bine și mai ales tineretul nu va uita serbările acestea multă vreme. — Serbările acestea au prilejuit un examen al sufletului românesc din aceste părți. A fost trecut însă în mod strălucit.

Cronicar.

Agrul diecezan Oradea în anul 1933-34.

Raportul secretarului general citit la congresul diecezan din Zălau, 8 Sept. 1934.

Ne-am adunat în orașul acesta, în congresul nostru anual, pentru că această localitate, prin ridicarea acestui sfânt și pompos lăcaș de închinare, ne oferă cea mai grăitoare pildă de râvnă întru mărirea lui Dumnezeu.

Prin exemplul acesta de creștinism constructiv orașul acesta ne oferă și cel mai confortant loc de revizuire a conștiinței și puterilor de care dispune asociația noastră.

De aceea în umbra acestel monumentale biserici, care va grăi generațiilor de azi și celor de mâine despre poruncile intangibile ale legii divine, despre dragostea față de Isus, iubirea față de aproapele și lupta continuă pentru întronarea principiilor creștine în vieța noastră socială, să mi permiteți ca, luminat de acest izvor de vieță vie, să fac o privire temeinică asupra unei frânturi din activitatea asociației noastre ce bătătorește acelaș drum cu al scumpei noastre biserici și urmărește aceleași idealuri de mai bine și mai multă lumină spirituală și mai multă moralitate pe acest pământ binecuvântat de Dumnezeu.

În această revizuire a muncii noastre din cursul unui an ni se impune ca să răspundem la următoarele întrebări: *Ce am făcut? Ce am fi putut să facem? De ce nu s'a făcut?* și ca un drum de orientare: *Ce trebuie să facem pentru viitor?*

Asociația noastră, ca orice instituție socială își are istoricul evoluției sale. Acum cinci ani, când a luat naștere, ea a fost reclamată de necesitățile vremurilor. Biserica noastră unită cu Roma în trecutul ei istoric a purtat lupte continue pentru îmbogățirea și păstrarea patrimoniului nostru bisericesc și național. În luptele acestea, alături de ierarhia noastră bisericească, episcopi și cleri, mireni credincioși au avut și ei o bună parte de jertfă și vrednicie și atașarea aceasta în jurul problemelor noastre bisericești și naționale se făcea în bună parte în mod spontan, fără ca vremile să reclame o deosebită organizare a mirenilor și o versare specifică a acestora în aceste probleme, care, de astfel nu erau așa de complicate ca cele din zilele noastre!

Biserica noastră, înainte de unirea tuturor Românilor avea de apărut două fronturi, fiindcă credincioșii noștri reprezentau în bună parte două medii sociale: *satul și orașul*.

Și unde s'ar fi pomenit pe atunci ca în satele noastre să se introducă oameni fără frică de Dumnezeu, sfidători ai celor sfinte și să conturbe liniștea noastră creștină, căci credincioșii noștri, pomeniți creștini din moși strămoși, cu vieță statornică și concepută în cadrul normelor creștine, iar fi alungat cu pietre.

Pușinii sectari, rățăciți în satele noastre dintr' un climat moral strein, mici oaze artificiale în mijlocul unei mase compacte de creștini, erau inofensivi și erau priviți cu milă. Satul nostru românesc își trăia vieța sa liniștită în cadrul acestei familii creștine de care nici nu visa măcar să se despartă vr'odată.

Situația nu era mai puțin mulțumitoare nici la orașe. Reprezentanții bisericii noastre în mediul urban erau în bună parte intelectuali ridicăți din familiile noastre de proești și învățători, din familii de plugari mai îns'ăriți, oameni cari învățaseră de ocașă cum să se poarte și anii de studii le oferiră posibilitatea ca să și făurească o judecată temeinică asupra părgheii morale din această viață, asupra deșertăcinii de a ne lega prea strâns de bunurile acestei lumi cu o valoare atât de mutabilă. Cultura nu alungase din sufletul lor pe Dumnezeu. Ba din contră, prin știință și l'apropiaseră mai mult. Lumea aceasta a început să ne părăsească și ne părăsește tot mai mult.

Astăzi satele noastre prin interdependența sa economică și spirituală tot mai strânsă cu orașul, prin propaganda tot mai tenace a curentelor anarhice, ostile statului și bisericii, găsite nepregătite în fața acestui asalt formidabil de idei nouă, au început să iese din fagașul epocii de aur a credinței și o largă pasivitate morală începe să se întroneze în mijlocul credincioșilor dela sate.

La oraș avem frontul greu al păturei muncitorești inundat de ideile marxiste, dușmane fațășe bisericii. Pentru cei ce rățăcesc pe aici, îrtorcerea este fără speranță — și în cazul cel mai bun foarte grea.

Avem apoi pătura nouă a intelectualilor, care sub imboldul multiplelor bunuri pe cari ni le oferă vremile schimbate în bine pentru neamul nostru, au început să uite tot mai mult pe Dumnezeu și motivează această lenie spirituală prin perimatele idei spirituale ale apusului, peste care știința modernă a trecut de mult. În țara noastră foarte pușni au auzit despre noua

spiritualitate a secolului lui Jaques Maritain și dintre cei cari au auzit căși nu și astupă urechile ca să nu audă glasul profetului ce încălzește sufletul generațiilor tinere din occident și le îndreaptă din nou pașii înspre căminul bisericii.

Luafți apoi în considerare cinematograful, presa, literatura, arta, care nu se sfiește a se apropia cu ireverențe chiar de lucrurile cele mai sfinte ale bisericii noastre și toate vânturile de nebunie ce suflă din toate părțile, toate normele de viață patronate de un pseudosfientism șuchiat și suspect și vă dați seama de furtuna mare ce izbește neconținut, zi de zi în corabia lui Isus.

Și oare acestui uragan de distrugere morală ce i opunem noi?

Noi biserica răsăritează nu avem experiența luptei, rici falangele de călugări oțeliți în bătălii, nici instituțiile temeinice de cultură creștină, nici viața spirituală și morală înaltă de care dispune biserica apusului.

Pe noi această luptă dărză ne-a găsit nepregătiți; la noi viața călugărească este abia în fașe și în bună parte se complăce în aceea splendidă izolare față de problemele vieții și de lipsă de pregătire cu o armatură spirituală prin care se poate pași cu bărbăție în lume în lupta cu aceste puteri sfidătoare ale întunericului.

Unde avem noi sălile de lectură cu hrană triată după vederile bisericii noastre și unde sunt acela comandamente de îndrumare și incurajare în viață după principiile morale ale lui Isus și tot ceea ce e necesar unei societăți ca să-și păstreze unitatea de vederi și de acțiune în fața atacurilor zilnice?

Credem că nu ne va învinovăți nimeni când vom răspunde, pe bună dreptate, că nu le avem și dacă nu le avem trebuie să ni le croim de acum încolo. Societatea noastră creștină trebuie să și însușească armele de luptă moderne în domeniul ideilor și trebuie să se pună 'n gardă.

Și după cum în viața socială modernă unul din cele mai eficace mijloc de școală și apărare a intereselor colective e *asociația*, nici societatea creștină nu poate neglija acest sistem de apărare a intereselor sale. Din aceste necesități a răsării Asociația Generală a Românilor Uniți ce trebuie, să satisfacă în biserica noastră aceleași cerințe pe care le satisface în apus marea *Acțiune Catolică*.

Asociația noastră trebuie să fie, întocmai după cum e Acțiunea Catolică, „un apostolat al mirenilor catolici dezvoltat prin graiu și prin presă, prin exemplul vieții și pe toate căile, pentru a reintrona pe Cristos în familii și societate”.

Asociația noastră trebuie să fie o „auxiliară” prețioasă a preotului „în directă atârnare de ierarhia bisericească, cu scopul de a încreștina societatea de azi” și ea se vedește cu atât mai necesară în zilele noastre când blăstămata mentalitate utilitaristă desconsideră din ce în ce mai mult misiunea înaltă a preotului, considerându-l în chemarea sa divină un biet muncitor pentru o bucată de pâine alături de oricare alt salahor preocupat numai de grija zilei de mâine.

În perspectivele acestea Agrul e o societate absolut necesară pentru biserica noastră și e de datoria fiecărui bun credincios ca să răspândească în pături cât mai largi ideile și proqramul asociației noastre, fiindcă prin aceasta contribuie în mod direct la formarea unei garde puternice și conștiente, care să lupte cu suflet și din toată puterea pentru întărirea,

răspândirea și apărarea bisericii noastre catolice în contra uneltilor diavolești din zilele noastre.

I. Să privim deci *ce s'a făcut* în dieceza noastră în acest domeniu:

Până în anul de activitate 1931 asociația noastră diecezană avea 71 organizații parohiale cu 3509 membri. În anii 1932-34 numărul organizațiilor parohiale din dieceza noastră s'a ridicat la 79, iar numărul membrilor la 4050. Deci avem în acești trei ani un spor de cadre de 8 organizații parohiale și 541 membri.

Aceste organizații repartizate pe protopoplate ne dau următoarea situație:

1. Protopopiatul central, cu 25 parohii, are 18 org. parohiale, cu 814 membri; rămâne să fie organizat încă în 7 parohii.

2. Protopopiatul Beiușului, 22 parohii, are 7 org. parohiale, cu 372 membri. Rămâne să fie organizat în 15 parohii.

3. Protopopiatul Marghita, cu 25 parohii, are 4 organizații parohiale, cu 130 membri. Rămâne să fie organizat în 21 parohii.

4. Protopopiatul Careilor, cu 22 parohii, are 7 org. parohiale cu 575 membri. Rămâne să fie organizat în 15 parohii.

5. Protopopiatul Ierului, cu 23 parohii, are 2 org. parohiale, cu 37 membri. Rămâne să fie organizat în 21 parohii.

6. Protopopiatul Tășnadului, cu 21 parohii, are 5 org. parohiale cu 155 membri. Rămâne să fie organizat în 16 parohii.

7. Protopopiatul Șimleului, cu 23 parohii, are 16 organizații cu 1013 membri. Rămâne să fie organizat în 7 parohii.

8. Protopopiatul Supurului, cu 21 parohii, are 4 organizații parohiale cu 271 membri. Rămâne să fie organizat în 17 parohii.

9. Protopopiatul Zalăului, cu 23 parohii, are 16 organizații, cu 681 membri. Rămâne să fie organizat în 17 parohii.

Avem deci pe dieceză 205 parohii, din care 79 dispun de organizații de ale Agrului. Rămâne să fie organizat încă în 126 parohii. Și unde sunt încă filiile? Atât *s'a făcut* în domeniul organizației până acum. Situația pe cât vedem, privită în cadrul celor cinci ani de activitate, nu e prea optimistă. Rămâne să vedem *de ce nu s'a făcut* mai mult.

II. E de vină oare Comitetul nostru diecezan? Nu-și face el oare datoria cu destul suflet, nu e conștient oare de marea răspundere ce și-a asumat-o?

Lăsăm să vorbească activitatea comitetului diecezan din acest an de muncă, pentru ca să vedem elanul nobil de care a fost cuprins cu ocazia Anului acesta Sfânt. Sărbătorile organizate de către comitetul nostru eparhial sub patronajul său în centrele *Marghita, Tășnad, Vadul lui Carol, Carei, Șimleu, Beiuș și Zălau*, sunt cele mai grăitoare pilde de jertfă și devotament pentru marea idee căreia a servit cu tot sufletul și toată puterea de care dispune.

În ședințele săptămânale ale comitetului de direcție s'au examinat cu deosebită râvnă și cu multă minuțiozitate nu numai principiile largi de viață ale asociației, ci li s'a dat atenția cuvenită și celor mai mărunte lucruri cari asigură bunul mers al nostru.

Am lansat un chestionar minuțios către către toți parohii din eparhia noastră, pentru ca pe baza datelor

culese să ne dăm seama în fiecare parte ce e de făcut, să privim realitatea în față și în fața, ei cu problemele ce ni le oferă, să putem întocmi un larg program de activitate dela care așteptăm roadele cele mai bogate.

În anul acesta am continuat încă în direcția veche, am căutat să miscăm sufletele pentru ideea noastră, iar mâine vom lansa un apel către credincioșii intelectuali și către parohii noștri, pentru ca să se nizuiască pentru la anul ca nicio comunitate de a noastră să nu fie privată de această gardă a lui Isus, pentru a-și apăra credința strămoșească și pentru a propaga *cinstea* cea atât de necesară în viața noastră socială.

Și dacă conducerea organizației noastre eparhiale nu e de vină că pășim atât de încet, sunt de vină oare credincioșii noștri? păcătuiesc oare aceștia prin răceala cu care primesc ideile semănate de Comitetul Diecezan?

Când privim activitatea spirituală dezvoltată de către Agrul parohial din *Oradea—Orașul Nou*, prin șezătorile religioase și culturale organizate în cartierele parohiei *Ioșia, Steluța și Veneția*, cu programe instructive frumos întocmite, când ne gândim la activitatea Agrului *Beiuș* cu temele religioase înalte în cadrele acestuia de către distinsul teolog Dr. Nic. Flueraș, directorul liceului din *Beiuș*, sau activitatea agrului din *Drighiu* de sub conducerea medicului de plasă Dr. Simeon Petri și a D lui dir. Vescan, când ne gândim la frumoasele șezători organizate de către organizația din *Cehuțu*, trebuie să lăsăm pesimismul la o parte. Unde este organizație, se muncește și suntem convinși că toate organizațiile noastre parohiale existente au avut o activitate în cursul acestui an și tot ce ne miră e faptul că *în urma repetatelor noastre cereri nu vreau să ne dea seamă despre această activitate*, cu toate că trebuie să se știe că o activitate, oricât de modestă fie ea, dacă e cunoscută, servește de exemplu și altor organizații, iar nouă ca motiv de încurajare, că idealul căreia servim găsește ecou în toate cercurile și e servit pretutindeni cu un devotament egal.

Sunt de vină oare *intelectualii noștri mireni*, sau nu avem destui, pentru ca ideea noastră să fie purtată cu destulă rezonanță în toate părțile? Nu sunt destul de devotați? Dar nu ne a trebuit decât să facem un singur apel la intelectualii noștri din provincie, pentru că aceștia să se pună cu cea mai largă bunăvoință în slujba noastră, pentru ca să putem sărbători în cât mai multe părți ale diecezei și cu cât mai mult fast acest An Sfânt. Au ținut conferințe, au organizat serbări, au găzduit oaspeți, au făcut totul, numai ca să aibă și ei mângâierea că au contribuit cu ceva la praznicul acestui Sfânt An. De altă parte țin să se știe, că noi în dieceza noastră, în afară de preoți avem 1027 de intelectuali uniți, va să zică tot cam la 100 un intelectual care poate deveni, în orice moment, un conducător. Iar după cât îi cunoaștem *nici credincioșii noștri nu sunt de vină*. Prin urmare tăgnarea trebuie să o căutăm în altă parte.

Și noi credem că până acum s'a dat atenție prea mult problemelor mari, prea ne am îndreptat ochii în spre centru, neglijând pe cea deacasă. Rostul Agrului, ca să fim sinceri, nu e cunoscut în bună parte nici de preoțimea noastră, care în rândul întâi are datoria ca să-l cunoască și să inițieze pe credincioși în această direcție. Și vina nu este a lor, ci este a noastră, a Comitetului diecezan, fiindcă ne mișcăm prea greu și

până acum nu ne-am creat un organ, oricât de rudimentar, prin care să ne facem cunoscuți în pături cât mai largi. Aceasta era datoria noastră primordială, fiindcă nu se poate concepe nici un fel de organizație ideologică astăzi care să nu se îngrijească de un eficace organ de propagandă prin care să și facă cunoscute la timp ideile și metodele pentru care militază. Și noi n'am făcut-o până acum. Nu avem un organ de propagandă al nostru prin care să stăm în contact permanent cu organizațiile noastre parohiale, în care ele să și poată spune părerile și prin el să vină în mod rapid, la timp, directivările și încurajările ce se vădesc necesare¹⁾.

Problema aceasta s'a pus iarăși în mare, s'a lansat chestiunea unui colidian și s'a discutat ani de zile, fără să se ajungă la un rezultat practic și mulțumitor până acum.

Motivul cel mai puternic ce se invoacă e, că în împrejurările economice actuale, când toate ramurile de producție stagnează și când toate păturile sociale sunt lovite de criză, e imposibil, din punct de vedere material, să ne gândim la un ziar al nostru.

Noi vom dovedi însă, că și în aceste vremuri de criză se citește. — După rapoartele ce ne-au sosit cu ocazia anchelei instituțiale de noi, în dieceza noastră avem 427 intelectuali și 464 țărani și muncitori abonați la diferite ziare. Iar preoții noștri, foarte scrupuloși în aprecieri și în strâns contact cu viața credincioșilor și cu țara aceasta săracă, ne garantează 359 abonamente sigure și 685 abonamente probabile. Așa că viața unui organ de publicitate, fie el chiar numai pentru dieceza noastră, când el se vedește atât de necesar, ar putea fi asigurată. Ar rămânea doar ca să pornim la drum într'un fel s'au altul în această direcție.²⁾

Tot în sprijinul propagandei noastre, pentru anul acesta, organizația eparhială a inițiat apariția unui *calendar* pe anul 1935 și pentru ca acesta să satisfacă trebuințele satului și orașului nostru și tuturor cerințelor ce se așteaptă dela o publicație de natura aceasta, am angajat o serie de colaboratori încercați în domeniul publicisticii și specialiști distinși și cu această ocazie ținem să rugăm pe venerabilii preoți și pe D nii conducători ai organizației noastre precum și pe toți credincioșii cari se interesează de acțiunea noastră și țin să o sprijine, ca să i facă propaganda necesară, să angajeze abonamente și noi îi asigurăm că atât sub raport calitativ, din punct de vedere al conținutului și tehnicei, cât și din punctul de vedere al costului, le vom oferi un calendar care să i mulțumească, fiindcă noi nu urmărim venituri, ci dorim să angajăm un nou mijloc de propagandă în serviciul cauzei noastre.

Acestea sunt drumurile ce le a bălătorit organizația noastră în cursul acestui an. Problemele pe care le-am urmărit nu au fost multe, dar au fost serios adâncite. Și dacă raportul nostru din acest an nu se prezintă cu elogiul bogate față de munca pe care am prestat-o, dacă pe unele locuri el prezintă lacune și

¹⁾ Ne miră aceasta aserțiune a d-lui secretar dela Agrul diecezan, când coloanele „*Vestitorului*”, organul de legătură și de propagandă pentru preoții și mireni eparhiei noastre, au stat mereu deschise pentru conducătorii Agrului. Mai bine spunea, că nu avem cine să scrie și să facă propaganda pe care lumea, preoți și mireni, o așteaptă cu sete și înfrigurare. *Red.*

²⁾ Avem „*Vestitorul*”. Să ne punem ideile în el. — *Red.*

critici serioase acestea se datoresc faptul că organizația noastră începe să părăsească perioade de activitate romantică din trecut, când fiecare fălăitor de steag era un erou. Astăzi stindardul nostru stă înfipți sus pe metereze. În dieceza noastră avem 79 de organizații. Suntem o cetate tare. Și de-acum încolo orice frântură de vieță ce se îmbină organizației noastre, trebuie să se așeze în așa fel ca să nu i deterioreze soliditatea și armonia. Să o facă tot mai puternică. Și noi suntem siguri că Domniile Voastre, cari ați fost părtași la încheierea înfătelor

firișoare de nisip și piatră, cari au asigurat soliditatea temeliei de astăzi, veți munci cu același elan, cu aceeași dragoste pentru o temeinică așezare a muncii noastre a tuturor, pentruca organizația noastră de mâine să-și poată flutura stindardul în plin soare și să nu ne temem de toate puterile întunericului ce s'ar coaliza în contra noastră. Să dea Dumnezeu așa să fie!

Prof. Vasile Bolca,
secretar gen. al AGRU-lui diecezan
Oradea.

Rostul școlii de normă.

II.

— Răspuns unor afirmații locale —

Cine a citit articolul nostru nr. I, în această chestiune, din numărul trecut al „*Vestitorului*”, va fi crezut, privind aspectul cărțurăresc al articolului, cu citații din lucrările câtorva istorici cu reputație, din trecut și prezent, că nu știu ce problemă istorică gravă controversăm, pentru ca să stabilim o axiomă nouă.

De multe ori apărerțele înșală.

În fond chestiunea e cu mult mai simplă și dacă am recurs la seria de autori citați — pe cari i-aș putea complecta încă și cu alții dacă ar fi nevoie — am făcut-o pentru simplul motiv, că există foarte multă lume care crede în cele scrise de dl Nicolae Firu; fie că e interesată ca să-l creadă, fie că vede în dânsul o „competență” în materie istorică. Noi ne-am gândit, mai ales, la cei din urmă și de aceea i-am opus alte competențe. De acum creadă, pe cine cred de bine, căci nouă nu ne strică de loc; dar mai avem de spus ceva: Să desbrăcăm discuția de această pretenție savantă, pe care nu o merită și pe care ni-am însușit o numai pentru motivul amintit mai sus.

Punem deci problema mai neted. Dl Nicolae Firu afirmă: „Școala normală din Ardealul de eri, este echivalentă cu școala primară de azi”.¹⁾

Să vedem! Nu mai recurgem la scrieri savante, cum am făcut în articolul precedent, ci ne mulțumim cu o lucrare destinată învățământului secundar, care, prin însăși destinația sa, nu se aventurează în chestiuni controversate și susceptibile ereziei științifice. E manualul scris pentru școlile preparandiale, de către distinsul pedagog Petru Pipoș, fost profesor la școala preparandială din Arad. Cartea e intitulată: „*Istoria Pedagogiei pentru preparandii*” și a apărut la Arad în anul 1912.

Aici spune, vorbind despre *Ratio Educationis*, (legea școlară din 1777) că, după această lege, țara a fost împărțită în 9 districte școlare. Iar, cât privește tipurile de școală elementară, *Ratio* distinge: 1. școale sătești (triviale), 2. orașenești mici, 3. orașenești mari. Școalele sătești, cu câte 1—2 învățători, se înființează și se susțin în sate și opide (târguri) (scholae vernaculae in pagis et oppidis) și sunt destinate pentru ținerea proprie. Școlile orașenești mici (scholae urbanae), cu câte 3 învățători, pentru copiii industriașilor și comercianților din orașele mai mici.

¹⁾ N. Firu: Monografia bisericii Sfintei Adormiri, pag. 111 Oradea 1934. — D-le Firu, d-ta vorbești despre stările școlare dela Oradea; și'n timpul de care Vă ocupați (1784) granița politică a Ardealului era la Piatra Craiului, iar cărțile dela Blaj se aduceau cu pașaport!

Școalele orașenești mari, numite și școale normale (scholae primariae normales), în sediile districtelor școlare, cu patru clase și tot alăția învățători, (însă pentru caligrafie și muzică aveau instructori deosebiți). Aceste școale purtau numele de normale, pentrucă aveau să serve de model; ele aveau în vedere nu numai pregătirea elevilor (fiilor de burghezi) pentru gimnaziu, ci totodată și formarea învățătorilor pentru școalele elementare (curs preparandial).¹⁾

Încadrarea aceasta a școlii de normă în învățământul elementar (primar) nu trebuie să ne înducă în eroare, fiindcă e de tot firesc, dar mai ales, fiindcă școala de normă românească, fie cea dela noi, dela Sibiu sau dela Timișoara și Blaj, în lipsă de o pătură burgheză, din care-și recruta elevii școala de normă, îndeplinea numai funcția a doua, adică pregătirea învățătorilor.

Aceasta se putea face fără nicio dificultate, fiindcă aceste cursuri de însușire a cunoștințelor teoretice, necesare învățătorilor, se țineau aparte de lecțiile școlii primare propriu zise și ele erau predate de către profesorul preparanzilor. Cursurile acestea se țineau de două ori la an; unul care începă la 1 Noemvrie, iar celălalt la 1 Aprilie și erau destinate, în special, cunoștințelor teoretice. La sfârșitul cursului fiecare candidat de învățător (preparand), după ce în prealabil asistase 14 zile la lecțiile zilnice din școala națională, trebuia să conducă o clasă timp de 8 zile.¹⁾

Cu privire la „formarea practică a învățătorilor”, în sec. 18, Petru Pipoș ne spune: — În secol. XVIII formarea practică a învățătorilor se îndeplinea în școlile normale, anume așa, că la început candidații numai ospitau în orele de lecții, mai târziu însă ei substituiau pe învățătorii ordinari. Cu timpul s'au fixat și ore deosebite, în cari candidații de învățători primeau și instrucție teoretică din metodică (dela învățătorii claselor III și IV ale școlii normale primare. Intre candidații de învățători se primeau (dela 1797) numai tineri cari au absolvat cel puțin o clasă gimnazială. Durata cursului era scurtă (de 2—4 luni).²⁾

Acestea pentru secolul 18. — Din care reținem:

1. În școala normală (de normă) se făcea pregătirea învățătorilor.

¹⁾ Petru Pipoș: *Istoria Pedagogiei*. Arad 1912, pag. 180-181.

²⁾ Cf. Dr. Finácsy Ernő: *A Magyarországi Hözoktatás története* Mária Terézia korában. Vol. II, pag. 280 Budapeșt, 1902.

³⁾ Petru Pipoș: op. cit. pag. 183.

2. Această pregătire se făcea în cursuri absolute separate de școala primară; aceasta din urmă servind doar ca material de experiență pedagogică pentru candidații de învățători.

3. Școlile normale românești, în lipsă de o pătură burgheză românească de unde să-și recruteze elevii, nu aveau decât secția de pregătire a învățătorilor, iar practica necesară candidații de învățători o făceau în școala națională.

De aceea școlile românești pregătitoare de învățători obvin în documente mai ales sub normele de „schola praeparandorum” și „Schola Candidatorum ad Magisterium” și numai foarte rar sub numele de școală normală.

Cât pentru jumătatea întâi a secolului 19 am arătat în articolul trecut că tipul dominant de școală pregătitoare de învățători e tot școala de normă sau școala normală, din care se recruta 4 cincimi din numărul învățătorilor. Aceasta până la anul 1844, când se pune problema preparanșilor de tip modern.

Deci, d-le Firu, unde e identitatea școlii de normă cu școala primară de azi, așa cum o pui d-ta? Identitate de scop? Dar unde întâlnim astăzi școli primare care să aibă în vedere pregătirea învățătorilor pentru învățământul primar?!

Identitate de materie? În care școală primară se predă astăzi metodică și alte cunoștințe teoretice necesare învățătorilor?

Școala de normă a fost înglobată, după *Ratio Educationis*, învățământului elementar, numai pentru motivul care determină și astăzi atașarea școlilor normale învățământului primar-normal, fără ca să spună cineva că școala normală de azi e identică în program și scop cu școala primară.

Acest motiv e, că pe atunci, ca și în prezent, pregătirea învățătorilor și educația păturilor largi constituiau o problemă unitară: *educația populară*.

Cred că chestiunea aceasta simplă nu angaja discuție, dacă d-l N. Firu, absolvent al școlii din Arad, ar fi citit măcar manualele profesorilor școlii sale.

Dar odată discuția angajată, ea trebuie dusă înainte. Și o vom duce, ajungând și la faimoasa istorie a bisericii cu lună.

V. Bolca.

— Reducere pe cfr. la congresul Agrului.

Aflăm că direcțiunea generală a cfr. a aprobat 75% reducere din tariful obișnuit pentru toți participanții la congresul general al Agrului, care va avea loc în 5—7 Oct. la Lugoj. După cum se știe inaugurarea catedralei noastre din Lugoj va fi onorată cu înalta prezență a M. S. Regelui Carol II. De aceea e indicat să participăm cu toții în număr cât mai mare.

— **Invitare.** P. S. Dr. Alex. Nicolescu episcopul Lugojului a emis următoarea invitare: M. S. Regele Carol II. va binevoi a onora cu înalta Sa prezență serbările religioase ce se vor celebra cu ocaziunea binecuvântării Catedralei din Lugoj cu hramul »Pogorirea Spiritului Sfânt» în ziua de 7 Oct. 1934. *Programul este după cum urmează:* Ora 10 — Primirea M. S. Regelui Carol II în gara Lugoj. Ora 10^{1/2} Sf. Liturghie pontificală și binecuvântarea Catedralei. Ora 12 Procesiune Euharistică. Ora 12^{1/2} Recepție.

Ora 13^{1/2} Banchet. Ora 16—17. Concurs de coruri. Ținută: frac, decorațiuni, mari cruci, cordoane. Avem onoare a Vă invita la această înălțătoare sărbătoare națională și bisericească. Lugoj, la 25 Sept. 1934. Dr. Alexandru Nicolescu, Episcop român unit de Lugoj.

Monografia parohiei Pecei, din județul Sălaj.

II.

Data edificării bisericii din Peceiu, după cum e înscrisă în Șematismele Diecezei de Gherla din 1900 și 1914, nu corespunde realității. A revoltat chiar și pe simpli țărani din comună faptul, că s'a pus greșit data edificării bisericii în Șematismele de mai sus, înscriindu-se anul 1750, în loc de 1587, care-i anul sigur al edificării actualei biserici din Peceiu și e trecut corect numai în lucrarea: „*Schița monografică a Sălajului*” . . . Acest an e înscris și pe iconostas, cu litere cirile, ca anul edificării bisericii.

Pe atunci era supus și Peceiul jurisdicțiunii episcopului român Spiridon, căruia-i dă Sigismund Báthory, la 1585, facultate jurisdicțională și peste bisericile române din comitatele Crasna și Solnocul de mijloc. Nu se știe, însă, cine va fi fost preot pe acele vremuri în Peceiu . . .

Biserica e închinată Sfinților Arhangeli Mihail și Gavril. Cheltuelile cu edificarea le-au suportat credincioșii. Are lungimea de 12 m., lățimea de 4 m., iar înălțimea pereților e de 3 m. și a turnului de 15 m. Are o ușe și șase ferestre, dintre cari două sunt în sanctuar, iar patru în naia bărbaților. Ferestrele, se vorbește, că sunt tăiate mai nou, așa că biserica nu corespunde în toată privința, ca model, pentru bisericile noastre cele vechi românești, al căror prototip a rămas numai biserica din Bulgari, edificată la anul 1547, singura biserică din județul Sălaj, mai veche ca biserica din Peceiu, la care i-se știe data edificării.

Pe la anul 1594 în ținutul Peceiului sunt doi popi, cari erau obligați a presta câte-un țol pe seama cetății din Șimleu, sub a cărei stăpânire a fost Peceiul, până la 1658.

De la anul 1599, — »după ce Mihail Viteazul a înființat Metropolia română din Bălgrad (Alba-Iulia), biserica română din Sălaj aparține statornic sub jurisdicțiunea acelor metropoliți, căci în diplomele primite dela principii Transilvaniei, se numesc și comitatele Crasna și Solnocul de mijloc, ca teritorii aparținătoare jurisdicțiunii lor» . . . (Schița mon. a Sălajului, pag. 33) . . . Deci, și biserica din Peceiu, aparținea dela aceasta dată jurisdicțiunii metropoliților din Bălgrad (Alba-Iulia).

La anul 1669, averea care era la 1205 a lui Pecheliy din Crasna, trece în stăpânirea doamnei Báthory Sofia, care a impus locuitorilor de pe aceste plaiuri, — pe atunci vre-o 30 de familii, — să-i transpoarte la reședință, în Șimleu, în fiecare an 224 cară de sare și doi boi. Sarea era adusă dela Ocnele-Dejului. Așa se vede, că aceasta muncă silnică, locuitorii iobagi de pe această moșie, au suportat-o cu resemnare și i-au satisfăcut pofta nesațioasă a baronesei timp de 16 ani . . .

La 1687 cătanele împărătești au făcut prădăciuni și prin părțile acestea, adunând multe bucate . . .

(Va urma).

Preot Valeriu Gregoriu Sima.

CRONICI

— **Comunicare.** M. S. Regele Carol II binevoiește a onora cu Inalta Sa prezență sărbătoare binecuvântării Catedralei din Lugoj, cu hramul »Pogorîrea Spiritului Sfânt« în ziua de 7 Oct. 1934. În urma înaltei vizite programul congresului general al Asociației Generale a Românilor Uniți (A. G. R. U.) se modifică după cum urmează: 1. Ședința festivă din 7 Oct. 1934 va avea loc la orele 18, care va fi urmată de Te Deum. 2. Duminică 7 Oct. 1934 orele 21 va avea loc al doilea concert dat de corurile din Cluj, Oradea și Filarmonica din Lugoj. — Cluj la 25 Sept. 1934. — **Aug. Popa** secretar general, **Valeriu Pop** președinte.

— **Conferirea titlului de paroh.** Ven. Consistor al eparhiei noastre, în ședința sa din 22 Sept., a conferit On.-lui Părinte **Gheorghe Vereș** din **Hotoan**, titlul de paroh, cu toate drepturile ce-l statorcesc Sfintele Canoane pentru acest oficiu, ca unuia care a dat toate examenele prevăzute de Sinodul nostru diecezan din 1926. **Felicitările noastre!**

— **Sămănătorii de zizanie** au început iar să lucreze. Marele apologet al ortodoxiei elino-slavo-bulgare, **Dr. Nicolae Colan**, dela Sibiu, trimbiță în lumea largă prin »Revista Teologică« de acolo că neodihnitul »cercetător« al ortodoxiei »schingiuite și maltratate«, ciuhandescul consilier-misionar dela Arad, are gata de tipar o operă voluminoasă despre »epoca de cruntele prigoniri religioase deschisă acum o sută de ani de episcopul Samuil Vulcan dela Orade.« Binemeritul apărător al ortodoxiei foștine și publică în același Nr. (9—10) al *Revistei Teologice* un rezumat-conferință (ținută în fața funcționarilor (!) județeni din Arad la 24 Mai crt.), prin care insultă memoria episcopului Vulcan, la a cărui ctitorie s'a luminat al vajnicul atlet al ortodoxiei bizantine din Arad. Frumoasă recunoștință »ortodoxă«! Să fim pregătiți: ortodoxia dominantă pregătește un nou atac împotriva bisericii noastre. Ghiftuiți cu câte două-trei salarii din bugetul Ministerului Cultelor, consilierii ortodocși inundă Țara cu broșuri și cărți defăimătoare și otrăvitoare de suflete, acum în timpul când țara ar avea mai multă nevoie de pace și liniște internă. Să stăm la pază. Atacurile le vom para!

— **Sfințirea bisericii din Cehal.** Credincioșii noștri, dimpreună cu harnicul lor ceal, de mult s'au străduit să lărgească și să împodobască sfântul lăcaș din comuna lor, devenit neîncăpător. În ziua de 16 Sept. și-au văzut încoronate străduințele prin frumoasa sărbătoare a consacrării sfintei biserici săvârșită de Exc. Sa episcopul **Dr. Valeriu Traian Frențiu**, sosit în acest scop la Tășnad încă de Sâmbătă, însoțit de suita sa: Rvs. canonic **Dr. Ludovic Tăutu**, Mon. **Vasile Barbul** prim notar consistorial, Onorații **Mihai Sălăgean** prof. de teologie și **Nicolae Breta**n secretar episcopesc. Exc. Sa a fost găzduit la Rvs. **D. Cupșa**, protopopul Tășnadului, iar suita la ospitala casă a d-lui **Dr. Sever Oros**, notar public în Tășnad. În ziua următoare drumul spre **Cehalul** destul de îndepărtat a fost un drum sărbătoresc: lume multă ce grăbia la praznic, porți triumfale, primire solemnă etc. D-l prefect al județului **Sălaj** **Dr. Mihai Gurzeu** a ținut să-l însoțească personal pe Exc. Sa în acest frumos drum de apostolie. Asemenea și d-l prim-pretor al piasei Tășnad **Dr. Pop**, care l-a și salutat călduros în numele populației din plasă. — Biserica renovată foarte mare de altfel, s'a dovedit neîncăpătoare, de a aceea a trebuit să se celebreze paralel o sf. Liturghie și afară. Exc. Sa a ținut o pu-

ternică și convingătoare cuvântare despre datoria de-a sfinți ziua Duminicii și despre datoria de-a da zeciuială. S'a împărțășit lume multă. După ceremonialul sfințirii oaspeții au fost găzduiți la ospitala casă a Păr.-lui **Emil Pereni**, care de 27 de ani păstorește acest bun popor curat românesc din această izolată regiune deluroasă. Biserica e zidită în frumos stil românesc, planul arhitectului diecezan **Anton Sallerbeck**, pictura și iconostasul e lucrat de **Samuil Keresztes**, din Tășnad. Totul cadrează, ca o haină, mediului românesc care e Cehalul.

— **„Graiul Maramureșului“** simpaticul săptămânal din Sighet, anunță în nrul său 58 din 27 Sept. o »viguroasă acțiune de deparazitare a Maramureșului de elemente dubioase de teapa lui Tănase Pușcă«. Lăudăm pe bunii noștri Maramureșeni pentru acțiunea întreprinsă și am dori ca acțiunea lor s'o extindă la toate categoriile de dubioși, cari au compromis și până acuma, netulburați de nimeni, frumoasa țară a lui Dragoș. Prea au fost molateci și lași maramureșenii noștri în apărarea drepturilor lor. Tonul în care vorbește acum Gr. M. ne place: **energic și hotărît**. Așa se cade fiilor lui Dragoș-Vodă. Așa trebuia să vorbească și în chestiunea religioasă, cu care vântură-țară au conturbat și conturbă și azi pacea și armonia frățască din Maramureș. Cu curaj înainte! Curățiți Maramureșul unit de veniturile indezirabile și tulburătoare de armonie frățască! Demascați-i și curățiți țara de ei!

BIBLIOGRAFIE

— **Georg Hoffmann S. I.**, *Orteichische Patriarchen und römische Päpste*, 8°—64 pag. 10 Lire it. — Apreciatul profesor de Istoria bisericii orientale la *Institutul Oriental* din Roma, continuă, în valoroasa colecție *Orientalia Christiana*, publicarea de documente originale, inedite, scoase din Arhivele Vaticanului și a Congregației Propaganda, asupra raporturilor unor patriarhi orientali către Papa dela Roma. În prezentul volum se vorbește despre cele ale lui **Mitrofan Kriitopoulos** (1635—1639), **Cosma III Kalokagathos** (1737—46) și **Samuil Kapasoules** (1710—23), toți trei patriarhi ai Alexandriei. Din aceste documente se vede că raporturile prelaților orientali către Roma n'au fost totdeauna încordate, reci și dușmănoasă, ci și pretenști și gata de înțelegere. Un fapt remarcabil e că acești patriarhi cerură Papii să primească clerici, chiar nepoți de ai lor, să fie crescuți în institutele teologice romane; lucru ce s'ar putea face și azi, prin ce s'ar cultiva mult relațiile de apropiere a celor două mari biserici creștin, cari n'au nici un interes să fie învrăjbite.

— **Sdislaus Obertynski**, *Die florentiner Union der polnischen Armenier und ihr Bischofs-Katalog*, 8°—68 pag. 34 lire it. — Autorul desfășoară în colecția *Orientalia Christiana* Nr. 96, o interesantă parte a istoriei Armenilor din Polonia, pe bază de prețioase documente originale. Istoricii o vor ceti-o cu interes.

— **„Presa Bună“** din Iași a scos o prețioasă serie de de noui lucrări și broșuri pr cari le publicăm aci pentru uzul cetitorilor noștri:

— **Tugomir Toth—Dr. Ilie Dăianu**, *Tânărul de caracter* (foarte bună lectură pentru tineret); 20 Lei.

— **P. I. Vernon Johnson** — trad. I. B., *Un domn, o credință* (istoria convertirii pastorului anglican Vernon Johnson prin sf. Tereza a Pruncului Isus). 10 Lei.

— *Prescurtare de Istoria Sacră* (Testamentul Vechiu și și Nou împreună, prescurtat). 10 Lei.

— *Comoara tănuții și Eroii credinței*, de **Christofor Schmidt** trad. de **Bronislau Falewski** (Istorie morale). 4 Lei.

— *Manualul Cruciatei Euharistice*. (Foarte folositoare pentru cel ce vor să înființeze Cruciatea Copiilor). 5 Lei.

— *Rugăciuni în cinstea Prea Sf. Inimi a lui Isus* (după ritual tin). 5 Lei.

— *Novenă în cinstea Prea Sfintei Fecioare dela Lourdes*. 5 Lei.

— *Mergesi la Iosif*. Culegere de meditațiuni și rugăciuni în cinstea Sf. Iosif. 15 Lei.

— *Sfânta Liturghie*. Invățături și rugăciuni diferite. (După ritual latin). 10 Lei.